Tarihte Türkler ve İngilizler

Tarihi tefrika: 4 — Yazan: ZIYA ŞAKIR

Yıldırım, Bizans için hazırlanırken...

Timürlenk vak'ası, bedbaht Beyazıdın akıbetini büyük bir fecaatle neticelendirdi

Dördüncü Henri, - hem kendisine ve hem de İngiliz milletine pek garib görünen - misafirlerini, Londra civarında (Blak Hit) denilen mevkide istikbal etti. Mutad olan merasim hitam bulduktan sonra sıra, ziyaret maksadına geldi.

İmperator, yana yakıla derdini anlattıktan sonra:

— Haşmetpenah!.. Bizans tahtı, Türklerin kılıçlarının altında, ezilmektedir. Bu gidişle, günün birinde, inhidam edecektir... Malûmu haşmetinizdir ki biz, Bizanslılar, Avrupa devlet ve milletlerinin kapısını bekleyoruz. Bütün Türk akınlarına göğsümüzü geriyoruz. Halbuki Bizans tahtının yıkıldığı gün, Avrupa Hristiyan âleminde en acı bir hakikat belirecek... Artık hiçbir mukavemete maruz kalmıyan Türkler, bütün Avrupayı istilâ edecektir... O feci gün gelmeden, bana yardım ediniz. Bu yardımla, bizzat sizi de tehdid eden bir felâketin önüne geçiniz.

Dedi. Ve buna, bir misal de gösterdi.

Gûya, eski Bizans asilzadesi tanınan Büyük Kostantin ile onun üç halazadesi, aslen Britanyalı idi. Ve Kostantin, vaktile Britanyadan 30 bin muharib toplayarak Bizans şehrine getirmişti. Bugün, Türklere karşı Bizans surlarını - yani, Avrupanın kapısını - müdafaa eden kahramanların çoğu, bu 30 bin Britanyalı muharibin ahfadı idi. Şu anda, Bizans saraylarında, pek çok İngiliz muhafızı bulunuyordu. Hatta Bizans şehrinde bile, ingilizceye yakın bir lisan konuşuluyordu.

Dördüncü Hanri, bütün bu sözleri dinledi. Müstehzi bir lisan ile:

— Çok teşekkür ederim, Haşmetpenah!.. Bizans hakkındaki malûmatımı, bir hayli arttırdınız... Size yapılacak muavenet meselesine gelince, bunu biraz düşünelim. Bu müddet zarfında, siz de istirahat ediniz.

Diye mukabele etti.

Aradan, günler, haftalar, aylar geçti.. Londraya postu sermiş olan İmparator Emanuel'e, sık sık ziyafetler çekildi. Fakat, Dördüncü Hanri'nin düşüncelerine dair kendisine bir tek söz söylenilmedi... Çünkü, bu akıllı hükümdar, artık maceraperestlikten vazgeçmiş.. Kupkuru ve faydasız bir taassuba mağlûb olarak Niğbolu muzafferlerile bir daha karşılaşmak istememişti.

Emanoel, iki ay Londrada bekledi. Bu esnada, Türklerin Bizans kalesini muhasaraya hazırlandıklarına dair acı haberler geldi.

İmparator bu haberleri Dördüncü Hanri'ye bildirerek, kararının sür'atle verilmesini rica etti. Lâkin Kral, Emanuel'in talebine yaklaşmak istemedi. Sadece, mabeyncilerinden birile Bizans İmparatoruna dört bin lira gönderdi. Bu parayı teslim eden zat, aynı zamanda şu sözleri de ilâve etti:

— Haşmetpenah!.. Burada epeyce sıkıldınız... Vakıâ misafirliğiniz, bize büyük bir şeref veriyor. Fakat Kral hazretleri, Türklerin tehdidine maruz bulunan Bizans kalesi elim bir akıbete uğrarsa, tac ve tahtınızın da aynı tehlikeye düşeceğinden endişe ediyor. Derhal memleketinize avdet edip ordularınızın başına geçmeniz, çok muvafık olacaktır.

İmparator Emanuel, artık bu aşikâr istiskale tahammül edemedi. Yeni ümidlere kapılarak, tekrar Fransaya geçti.

Dördüncü Hanri; Türklerin kahramanlığını daima yadetmek ve artık bu milletle yeni bir mücadeleye girmek istememekle beraber, Niğboluda uğradığı inhizamın kinlerini de büsbütün kalbinden silememişti. Nitekim aradan çok zaman geçmeden, bu hissiyatını izhara bir vesile zuhur etti.

Yıldırım Beyazıd, hakikaten Bizans kalesini muhasara için hazırlıklara girişmişti. Fakat tam o sırada Timurlenk vakası baş göstermiş.. Ve nihayet, bedbaht Yıldırımın akıbeti büyük bir fecaatle neticelenmişti.

Yıldırım gibi büyük bir harb dâhisine galebe eden Timur, bütün Avrupa hükümdarlarına ve bu meyanda Dördüncü Hanri'ye de bir zafername gönderdi.

İşte o zaman, - Yıldırıma karşı kalbinde gizli bir kin besleyen - Dördüncü Hanri, tantanalı bir cevabname ile Timurlenğe mukabele etti. Şark Piskoposu unvanını haiz olan Con Grinlo ismindeki rahible gönderdiği bu mektubda, büyük muzafferi tebrik etmekle beraber, kendisile serbestçe ticari muamelâta girişeceğini bildirdi. (1)

***

Sultan Cem ve İngilizler

Niğbolu meydan muharebesinden sonra uzunca bir zaman, Türklerle İngilizleri münasebete getirecek hiç bir sebeb zuhur etmedi. Hatta, bir aralık bütün Avrupa hükümdarlarını büyük ihtiraslara düşüren meşhur Sultan Cem vak'ası bile, İngiliz saraylarında mühim bir tesir husule getiremedi.

Taht ve saltanat peşinde koşarken Rados şövalyeleri tarafından hilekârlıkla Avrupaya gönderilip on üç sene esaret hayatı yaşayan, memleketten memlekete, satodan şatoya dolaştırılan bu bedbaht Osmanlı şehzadesi, Türklerle uzaktan ve yakından alâkadar olan Avrupa hükümdarlarının elinde, bir menfaat ve rekabet vasıtası kesilmişti.

(Papa) İnosan, - ve sonra, 4 üncü Aleksandr -, Fransa Kralı 8 inci Şarl, bu kıymetli vasıta dolayısile, Osmanlı hükümdarı İkinci Beyazıddan bir hayli para çektiler. Napoli Kralı Ferdinand, İspanya Kralı Matyas ve Venedik Cumhur Reisi de, bu menfaatlere iştirak etmek için bir hayli manevralar çevirdiler.

Fakat o esnada İngiltere tahtını işgal eden Yedinci Hanri, bütün bu ihtiraslara ve entrikalara iştirak etmedi. Zavallı Sultan Cemin hergün değişen hazin macerası, İngiliz asilzadelerinin saraylarında ve şatolarında o günlerin en heyecanlı dedikodu mevzuunu teşkil etmekten başka hiç bir tesir husule getiremedi... Ancak şu var ki, İngilizler, bu vesile ile de uzaktan uzağa Türklerle meşgul olmuşlar.. Osmanlı hükûmetinin ve bilhassa Türk milletinin siyasî ve içtimaî hayatı hakkında bir hayli şeyler öğrenmişlerdi.

İngilizlerle, ilk siyasî temas

Fatih zamanında, Akdenizde hakimiyet iddia edecek derecede kuvvetlenen Türk donanması; bir hayli zaferler kazandıktan sonra, Fatihin oğlu İkinci Beyazıd devrinde de Venedik donanmasına ağır darbeler indirmiş.. Ve nihayet Kemal Reisin kumandasındaki 30 parçadan mürekkeb olan Türk filosu, Navarin limanında - üç misli faik olan - Venedik donanmasını bastırarak kat'i inhizama mahkûm eylemişti.

Bu tarihi hâdise, Türklerin cidden iftihar edecekleri bir zaferdi. İkinci Beyazıd, - o devirlerin âdeti mucibince - dost devletlere zafernameler gönderdi. Böylece, dostları memnun, düşmanları tehdid etmek istedi.

Bu zafernameler, Türk denizcilerinin kahramanlıklarını her tarafa ilân ederken Venedik Cumhur Reisi de boş durmadı. O da, başta (Papa) olmak üzere, bütün Avrupa hükümdarlarına birer nâme yolladı:

«— Türklerin (Navarin) de kazandıkları zafer, yalnız bizim aleyhimize değildir. Bu gidişle Türkler, bütün hıristiyan âlemini imha edeceklerdir. İstikbaldeki selâmetini düşünen hıristiyan hükûmetleri derhal birleşmeli, bütün Avrupayı tehdid eden bu felâketin önüne geçmelidir.»

Diye, fetvada başladı.

Papa'lar, zaten Yıldırım Beyazıd devrindenberi büyük bir endişeye kapılmışlardı. Her vesileden istifade ederek, Avrupa hükûmetlerini teşvik ediyorlar.. Türkleri mağlûb edebilmek için müşterek ve müttefik ordular ve donanmalar teşkil ettirerek, karada ve denizde mücadele faaliyetlerine devam eyliyorlardı.

Venedik Cumhur Reisinin son feryadları, Papa - Aleksandr Borciya'yı, yeniden harekete getirmeğe kâfi geldi. Papa, gayet müessir cümleleri ihtiva eden mektublarile, bütün Avrupa hükümdarlarına müracaat etti. Kısa bir zamanda, 200 parçadan mürekkeb bir Ehlisalib donanması vücude geldi.

Bu muazzam ve müttefik donanmanın esasını, İspanyanın cesim kalyonları teşkil ediyordu. Ve bütün filo, İspanya, Fransa, Napoli, Venedik, Portekiz ve İngiliz gemilerinden mürekkeb bulunuyordu.

İngiltere hükûmeti, ilk defa olarak - resmen - Türklere harbetmek kararını vermişti. Fakat bu karar, İngiltere için doğrudan doğruya büyük ve küçük bir menfaate müstenid değildi. İngiltere Kralı Yedinci Hanri'nin bu teşebbüse iştirak etmesinin başlıca sebebi, Papa'nın bütün hıristiyanlık âleminde uyandırdığı velveleli heyecana lâkayd görünmemekten ibaretti.

Bu azametli Ehlisalib donanması, İtalyanın cenub sahillerinde toplandı. Donanma Başamiralliğini, İspanyanın en namdar deniz kahramanlarından, Amiral Gonzalvo üzerine aldı.

Filo, hareket etti. Hiç bir mâniaya tesadüf etmeden, bütün haşmetile Adalar denizini geçti. Midilli adasının önünde demirledi... Filonun amirallar heyeti tarafından verilen karar mucibince, Midilli adası ele geçirilecek.. Oraya yerleşilecek.. Çanakkale Boğazı tehdid edilerek Türk donanmasının Akdenize çıkmasına meydan verilmiyecek.. Şayed Türk donanması çıkarsa, umumî bir hücumla imha edilecekti.

Derhal, bu kararın tatbikına başlandı. (Milâdın 1501 inci senesi teşrinievvel ve Hicretin 907 senesinin rebiülevvel ayının ilk günlerinde) karaya mühim miktarda asker çıkarıldı. Ancak dokuz yüz kadar muhafız Yeniçeri bulunan Midilli kalesi muhasara altına alındı.

Fakat bu muhasaranın ikmali, pek kolay olmadı. Kaleye kapanan bir avuç kahraman Türk, yirmi mislinden fazla olan bu faik kuvveti, şiddetli top ateşlerile karşıladı. Donanmadan yağdırılan cehennemî güllelere karşı da, sarsılmaz bir metanetle müdafaa başladı.

Bir hamlede, kaleye gireceklerini zanneden müttefikler, şimdi Midilli kalesinin burcları önünde duralamışlar.. Burada, uzunca bir mücadeleye mecbur kalacaklarını anlamışlardı.

Artık sahilde muhtelif ordugâhlar tesis edildi. Kara askerlerinin başkumandanlığını da, Fransız donanması amiralı Ravestayn deruhde etti... Ele geçirilen bir kaç Türk gemicisi, kale muhafızlarına dehşet vermek için sûrlar karşısında asıldı. Muhasara, bütün şiddetile devama başladı.

(Devam ediyor)

(1) İngilizce eski evrak misallerini ihtiva etmek üzere tertib edilmiş olan: (Henry Ellis) in (Original letters illustrative of english History) namındaki eserin birinci cildinin 55 inci sahifesinde.

Şehir ve Memleket Haberleri

Sular idaresinin senelik faaliyeti

Şehir Meclisi, dünkü celsesinde idarenin faaliyetini takdir etti

Şehir Meclisi dün ikinci reis vekili Faruk Derelinin başkanlığında toplanmıştır. Belediye memurları kooperatifi hakkındaki teklif müzakere edilmiş, muhasebeci Muhtar kooperatifle Belediyenin 13,000 lira alacağı olduğunu, bu para ile kooperatif sermayesinin tecdidi, hisse senedi alınması ve saire gibi teklifler vaki olduğunu söylemiş, teklif İktısad ve Bütçe encümenine havale edilmiştir.

Bina ve arazi vergileri taksit müddetleri hakkında Mülkiye ve İktısad encümenlerinin mazbatası okundu. Bina vergisi taksit müddetleri temmuz, eylûl, ikinciteşrin ve ikincikânun olarak tespit edildiği mazbatada yazılı idi. Azadan bir kısmı taksit zamanlarının halkın mali vaziyetlerine uygun olmadığını, bilhassa zürra için taksit zamanının zürraın en parasız zamana tesadüf ettiğini, bunun ağustos veya eylûl olmak üzere tayinini istediler. Bu mütaalaalara cevab veren muhasebeci Muhtar, İstanbulda 141,715 bina bulunduğunu, bunun 89,116 sı akar, 50,000 inin de mesken olduğunu, tahsili emval kanununa göre akarın sahiblerinden vergiyi tahsil imkânı olmadığından müstecire müracaat mecburiyeti hasıl olduğunu ve müstecirden bu vergiyi almak için cereyan edecek kanuni muamelenin uzun zamana mütevakkıf bulunduğunu, bu suretle verginin tahsil edilmeyip ertesi seneye kalmak mecburiyeti hasıl olacağını, yalnız züraaa aid taksit müddeti olmak üzere ağustosu kabulde herhangi bir mahzur mevcud olmadığını söyledi. Teklif bu suretle kabul edildi.

Kadıköyünde Caddebostanında yeni açılan yola Caddebostanı plâjı yolu ismi verilmesi uygun görüldü. Sular İdaresinin 939 yılı bilânçosu hakkında Tetkiki hesab encümeni mazbatası okundu. Mazbataya göre Sular İdaresinin 25,000 i İstanbul, mütekabisi Üsküdar Elmalı suyu olmak üzere 34,000 abonesi vardır. İstanbula senede 17,749,000, Üsküdara ise 2,383,000 metre mikâbı su verilmektedir. İşin şayanı dikkat noktası eski Terkos şirketi 10,5 milyon metre mikâbı su verdiği zaman 8647 ton kömür sarfettiği halde Sular İdaresi 18 milyon metre mikâbı su verdiği halde ancak 8495 ton kömür sarfetmektedir. Bunda İngiltereden yeni getirilen makinenin tasarruflu olması amil olmakla beraber daha ziyade iyi cins kömür tedariki ve ucuz naklettirilmesi gibi hesablı faaliyet de müessir bulunmaktadır.

Geçen sene Terkos şirketine 37,928, bu sene de 40,000 lira taksit ödenmiştir. İdare Belediyeye devredildikten sonra şimdiye kadar 3,189 000 lira amortisman parası sarfedilmiştir. Sular İdaresi kazandığı paranın bir kısmını amortismana, bir kısmını taksite, bir kısmını da tesisatın genişletilmesine sarfettiği için birikmiş parası yoktur. İstihsal olunan suyun yüzde ellisi meccanen tevzi edilmekte ve yahud yollarda zayi olmaktadır. Encümen, Sular İdaresinin faaliyetini şayanı takdir görmüştür.

Su fiatı ipka edildi

Belediye Sular İdaresi daha hesabî bazı sebebler ileri sürerek halka bâr olmaksızın sunun metre mikâbının 16 kuruşa çıkarılması için Nafıa Vekâletine teklifte bulunmuştu. Vekâlet bunu hesabî bulmakla beraber halkın 15 kuruşa alıştığını nazarı itibara alarak eski fiatı ipka etmiştir.

Sebze ve yemekler teşhir edilebilecek

Şehir Meclisi dün Zabıtai belediye talimatnamesinin müzakeresine devam etmiş, camekânlarda sebze ve yemek teşhirinin men'i hakkındaki teklif kabul edilmiyerek bunların teşhirinde bir mahzur olmadığına karar vermiştir.

İngiltereye bir vapur yumurta gönderildi

İngiltere için hazırlanan yumurtalar bir vapurla İngiltereye gönderilmiştir. İngilterenin geniş talebini karşılamak için yumurtacılar hummalı bir şekilde hazırlanmaktadırlar. Uzun müddettenberi devam eden yumurta talaşı buhranı hâd bir devreye geldiği sırada Yugoslavyadan 100,000 kilo talaş gelmiştir. Rumanyadan da bir parti temin olunmuştur.

Etibank piyasaya bakır çıkarıyor

Etibank piyasaya çubuk ve levha halinde yerli bakırı doğrudan doğruya, asgari fiatla ve mutavassıta lüzum kalmadan vermek kararını almıştır. Bu hususta banka ile Ticaret Vekâleti teşkilâtı arasında temas yapılmış ve bakır imalâtçılarının bankadan doğrudan doğruya mübayaatta bulunabilmek üzere teşkilâtlandırılmalarını münasib görmüştür. Etibank bir ton ve icab ederse daha az bakır satabilecektir. Murgul ve Kuvarshanın yerli bakırlarından imal olunan bu çubuk ve levhalar en saf ve mükemmel haldedir. Bittabi fiatları piyasa fiatına nazaran bir hayli ucuz olacaktır. Mıntaka Ticaret Müdürlüğü bugün bu hususta bakırcılarla görüşecektir.

Kahve ve çay limited şirketleri kuruldu

Mevcud İthalât Limited Şirketleri yerine ithalât birliklerinin teşekkülü ve şirketlerin feshi için dün şehrimizdeki alâkadar makamlara emir gelmiştir. Emirde, bu değişme işinin bir hafta içinde ikmali bildirildiğinden dün ilk defa olarak Mıntaka Ticaret Müdür Muavinliği dairesinde kahve ve çay limited şirketi heyeti umumiyesi toplanmış ve şirketin feshine karar verilmiştir. Bunu müteakib çuval ve kanaviçe ithalât tacirleri birliği kurulması kararı verilmiştir. Bu karardan sonra yeni birliğin idare heyeti seçilmiştir.

Kızamık salgını var

Şehrimizde, son günlerde kızamık vak'aları çoğalmıştır. İlk mekteb talebesinden bir çokları kızamığa yakalanmışlardır. Belediye Sıhhat Müdürlüğü, salgın halini alan kızamığa karşı icab eden sıhhî tertibatı almıştır. Kızamıklı hastaların bulunduğu evlerin kapısına levhalar yapıştırılarak sirayetlerin mümkün olduğu kadar önü alınmasına çalışılmaktadır. Kızamık tehlikeli bir hastalık olmadığı için, bundan başka bir tedbir alınmasına şimdilik lüzum görülmemiştir.

Halkın dilekleri

Staja çağırılan yedek subayların maaşları

İsim ve adresi bizde mahfuz bir okuyucumuzdan aldığımız bir mektubda deniliyor ki:

«Staj için vazifeye çağırılan yedek subayların devlet ve devlete merbut müessesat tarafından maaşları kanun mucibince mensub oldukları devair tarafından verilmekte olduğu malûmdur. Şehrimizde müesses bazı ecnebi müessesat, bu yolda vazifeye çağırılan yedek subaylara gaybubetleri müddetince maaşlarını veremiyeceklerini söylemişlerdir. Memleketimizde umumi seferberlik ve harb hali mevcud olmadığı halde muvakkat bir zaman için vatani vazifelerine giden bu gibi genclerin maaşlarının müesseselerince verilmesi hususi hayatları için mühim bir darbe olabilir. Türk memleketinde çalışan ve Türk memleketinde para kazanan bu gibi müesseselerin bir kaç memuruna maaş vermemesi yalnız müessesenin hissetini değil, en hafif tabirile siyasi nezaketten mahrumiyetini gösterir.

Borclar kanununun ecirler hakkındaki maddeleri, staj için askeri vazifeye çağırılanların maaş ve ücretlerinin itasını sarahaten âmir olduğu gibi umumi kaideler de bunu âmirdir. Eğer alâkadar Vekâletler emirle bu işin teminine çare görmezlerse Meclise bir kanun teklifi pek lâzımdır.»

İbret alınacak bir hâdise

Masum genclik nasıl zehirleniyor?

Bir talebeye komünizm fikirleri aşılamak isteyen kadın muhakeme ediliyor

Komünistlik propagandası yaptıkları kaydile, doktor Hikmet Kıvılcımın anası Münevver Kıvılcım ve İstanbul erkek lisesi talebesinden Fikret Köngül, mevkuf olarak İstanbul sekizinci asliye ceza mahkemesine verilmişlerdi. Dün öğleden sonra muhakemeye açık celsede başlanmış, hüviyetler tespit edilerek, iddianame okunmuştur.

İddianamede; Münevverin Ankara caddesindeki «Kıvılcım» kütübhanesine ders kitabları almaya gelen Fikrete çok ucuz fiatla kitab satarak, bu genci evvelâ oraya alıştırdığı, yavaş yavaş sosyalistlik, komünistlik fikirlerini ihtiva eden kitablar, bu arada oğlu Hikmet Kıvılcımla Nâzım Hikmetin kitablarını verdiği, bilâhare evine davetle başka kitablar da vermek suretile bu fikirleri aşılamağa devam ettiği anlatılmaktadır. Gene okunan iddianameye göre, Münevver, evde güzel ve sarışın bir kız olan, kız kardeşinin kızı Muzafferi, Fikretin karşısına dekolte çıkartmış ve böylece gencin bağlılığını sıkılaştırmağı gözetmiştir. Fikreti, komünistlik faaliyetinden mahkûm oğlu Hikmet Kıvılcımla ve Nâzım Hikmetle tanıştırmıştır. En sonunda, propaganda mahiyetinde beyanamelerin şuraya buraya yapıştırılmasına tahrik, teşvik ve yardım etmiştir. Fikret Köngül, bu telkin ve tesir altında harekete geçmiş ve çok geçmeden yakalanmıştır.

Hâkim Cemil; dava mevzuu suçun mahiyetine göre muhakemenin bu noktadan sonrasının kapalı celsede devamına karar verdiğini bildirmiş, bunu müteakib salon boşaltılmıştır.

Sokağa bırakılan çocuk

Dün sabah Şişlide Darülâceze yakınında kundaklanmış bir erkek çocuk cesedi bulunmuştur. Göğsüne iliştirilmiş bir yaftadan, bu çocuğun ana, babasının Türk ve islâm oldukları anlaşılmıştır. Aana, baba, zaruret çektiklerinden çocuğu besleyemiyeceklerini, Darülâcezede büyütülmesi için oraya bıraktıklarını ve ancak, altı sene sonra gelip alacaklarını yazmışlardır. Halbuki çocuk gece sabaha kadar ayazda kaldığından; soğuktan ölmüştür.

Adliye hekimi Enver Karan; cesedi muayene etmiş ve Morga göndertmiştir. Diğer taraftan, polis ve müddeiumumilik, çocuğu bırakan ana, babayı aramaktadır.

Eskişehirden gelen unlar

Değirmencilere hergün 100 ton un verilmesi bildirildi

Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından hergün verilen 100 ton buğdayın ununu tamamen İstanbula vermediklerinden dolayı İstanbula davet olunan Eskişehir değirmencileri dün Belediyede İktısad müdürü Saffetle görüşmüşlerdir. Hükûmet, ucuz buğdayı Eskişehir değirmenlerine sırf İstanbul ihtiyacını karşılamak üzere verdiğinden hasıl olan unun İstanbula gönderilmesi kendilerine Belediyece tekrar tebliğ edilmiş ve bu güne kadar gönderilmiyen unların âcilen sevki istenmiştir.

Hâdise ile alâkadar olan Ticaret Vekâleti, Eskişehir değirmenleri devlet buğdayından işledikleri unu tamamen vermedikleri takdirde Toprak Mahsulleri Ofisi ve İstanbul Belediyesi tarafından haklarında takibata girişilmesini ve verilen buğdayın derhal kesilmesini bildirmiştir.

Diğer taraftan Eskişehir değirmencilerinin sattıkları unu muhakkak Eskişehir fiatı olan 626 kuruş üzerinden İstanbul Borsasına tesçil ettirmek istemeleri İstanbul Ticaret Borsası ve fırıncılar tarafından kabul olunmamıştır. Dün Belediyede yapılan konuşmalarda Belediye İktısad müdürü, bunun Belediye için bir mahzur teşkil etmediğini, nakliye ücretinin 626 kuruşun üzerine ilâve edileceğini söylemiştir. Fakat bu defa da hazine ve Ticaret Borsası buna razı olmamışlardır. Çünkü 680 kuruş yerine 626 kuruştan satış yapılması muamele vergisinin ziyana sebebiyet vermektedir. Aynı sebeble İstanbul Ticaret Borsası da düşük borsa resmi almağa mecbur olmaktadır. Bu itibarla işin bu safhasının halli müşkül görülmektedir.

Stok vaziyeti

Son zamanlarda muntazam buğday alınamadığından İstanbul değirmenlerindeki buğday ve un stoku miktarının çok düştüğü nazarı dikkati celbetmiştir. Yapılan bir hesabda şehrin bir haftalık ihtiyacına yetecek miktarda un ve buğday stoku olduğu görülmektedir. Bu günün nazik şartları arasında bu vaziyet çok mahzurlu görüldüğünden değirmenlerde fazla stok bulundurulması imkânları araştırılmaktadır. Bu da İstanbul değirmenlerinin tam randımanla çalışmasile kabil olacaktır.

MÜTEFERRİK

Kadıköyünde bulunan lâhid

Kadıköyünde bir arsada yapılan temel inşaatı sırasında, eski devirlere aid bir lâhid bulunduğu yazılmıştı. Müzeler Umum Müdürü Aziz Agan dün bir muharririmize demiştir ki:

«— Kadıköyünde bir evde temel hafriyatı yapılırken üçüncü milâdî asrına aid bir Bizans lâhdi zuhur ettiği mahalli kaymakamlığı tarafından Müzeler idaresine haber verilmiştir. Bu lâhid, Bizans stilinde yekpare tuğlalardan örülmüş bir mezardır. Fakat henüz suyun içinde olduğundan lâhdi esaslı surette tetkik etmek kabil olamadı. Suyun temizletilmesine çalışıyorlar. Bir iki güne kadar, lâhdi müzemize naklettirebileceğimizi umuyorum. Bu lâhidle birlikte daha bazı eski eserlere de rastlanmıştır. Bunlar peyderpey müzeye kaldırılacaktır. Maamafih, bu lâhdin büyük kıymeti haiz nadide bir san'at eseri telâkki edilemiyeceğini de ilâve etmeliyim.»

Kız enstitülerinde ders kesimi

Maarif Vekâleti, Kız enstitülerile kız meslek muallim mekteblerinin ders kesimi ve imtihan günlerini tespit ederek alâkadarlara bildirmiştir. Bu mekteblerde 15 mayısta dersler kesilecek, 20 mayısta imtihanlara başlanacaktır. İmtihanlar haziranın 20 sinde bitirilmiş olacaktır. O gün akşamı ders muallimleri mekteblerinde bir toplantı yapacaklar, pek iyi derecede muvaffak olanlar arasından, orta tedrisat mekteblerine meslek muallimi yetiştirmek üzere ehliyetli talebe seçileceklerdir. Bu talebeler Ankara İsmet Paşa Kız enstitüsü muallim kısmına gönderilecektir.

Ucuzlamasına imkân yokmuş

Evkafın sattığı memba sularının pahalı olduğu hakkındaki iddialar üzerine gerek hükûmet merkezi gerekse İstanbul İktısad müdürlüğü tetkikat yaptırmış ve mevcud işletme masrafının çokluğu dolayısile Evkafın memba sularını bu satış fiatından daha ucuza satmasına imkân olmadığı anlaşılmıştır.

Muhtekir müesseseler Adliyeye verilecek

Dün Valinin reisliğinde toplanan ihtikâr komisyonu

Son zamanlarda havayici zaruriye maddelerinden bir çoğunun fiatlarında gayritabiî hissini veren tereffüler görüldüğünden ve bazı ellerin mevcud vaziyetten de istifade ederek ihtikâr yapmakta oldukları veya ellerindeki malı sakladıkları kanaati hasıl olduğundan bu mühim vaziyeti tetkik ederek tedbirler almak üzere dün akşam Mıntaka Ticaret müdürlüğünde bir toplantı yapmıştır.

Bu toplantıya Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kırdar riyaset etmiş, Mıntaka Ticaret müdürü Avni Sakman, Mıntaka İktısad müdürü Halûk Belsan, Belediye İktısad müdürü Saffet, Ticaret Odası Umumî kâtibi Cevad Düzenli, Ticaret Borsası Komiseri Mahmud ve Hayvan Borsası Komiseri Kadri bulunmuştur.

Toplantıda evvelâ müdürlükler tarafından bir çok maddelerin fiat seyri ve hâdiselere göre aldığı vaziyetler hakkında hazırlanan istatistik ve raporlar tetkik edilmiş, bundan sonra her müdür kendi iş bölümündeki maddeler üzerinde izahat vermiştir.

Neticede, ihtikâr hâdiseleri hakkında milli korunma kanununun âmir bulunduğu şekilde, en şiddetli tarzda hareket edilmesi takarrür etmiş ve haklarında tahkikat yapılmış olan ihtikâr yaptığı kanaati olan kimse ve firmaların bu gün yapılacak bir toplantıda vaziyetleri son defa tetkik olunarak Cumhuriyet Müddeiumumiliğine tevdileri münasib görülmüştür.

Toplantıyı müteakib kendisile görüşen muharririmize Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kırdar demiştir ki:

«— Toplantımızda İstanbul şehrinde hayat pahalılığı ve ihtikâr hâdiseleri üzerinde görüştük. İhtikâra karşı milli korunma kanununun emrettiği şekilde azami şiddetle hareket edeceğiz.»

Siyasî icmal

İngiltere - İtalya

İngilterede yeni kabinenin teşkilini Çörçil tamamladı. Amele partisinden ayrılarak hükûmet taraftarı küçük bir hizib yapan müteveffa Makdonald'ın oğlu yerine Müstemlekât Nezaretine Hindistanda ve Mısırda mühim roller oynayan ve yakın şark memleketlerince de pek malûm bulunan Lord Loyd tayin edildi. İngilizlerin bellibaşlı kuvvetli adamlarını toplayan Çörçil kabinesi parlamentoda ittifakla itimad kazanmıştır.

Yeni Başvekil Çörçil, yeni kabinenin gayesini bir kelime ile ifade ederek «zafer» olduğunu ve çünkü İngiliz İmparatorluğunun bakası bütün kuvvetile girişmekte olduğu bu harbin neticesine bağlı bulunduğunu söylemiştir. İngiltere, hayat memat harbine tarihte ilk defa girmiş oluyor demektir.

İngiltere yalnız Almanya ile uğraşmıyor. Almanyanın her yeni hareketinde kendisine başka türlü yardımda bulunan müttefiki İtalyayı da daima gözönünde bulundurup hesaba katmaktadır. Meselâ kuvvetleri Holanda ve Belçikanın muhtelif noktalarına taarruz eden Almanyaya karşı Fransanın İtalya hududundaki milyonlarca kuvvetlerini buradan ayırmaması için İtalya silâh altında bulunduğu bir milyon askere bir milyon daha ilâve etmek üzere dört sınıf ihtiyatı silâh altına davet etmiştir. Ayni zamanda donanmasını emre hazır tutmaktadır.

İtalya yalnız askeri ve bahrî hazırlıklarile değil siyasi tavır ve hareketini de açıktan açığa husumete tahvil etmiştir. Bahriye şefi Amiral Cavorgni İngiliz ve Fransız ablukası İtalyanın sevkulceyş ve iktısad menfaatlerine muhalif olduğundan değiştirilmesi lâzım geldiğini söylemiş ve tehdidde bulunmuştur.

İtalyada İngilizlere ve İngiliz sefaretine karşı tecavüz ve nümayişler yapılıyor. Bir rivayete göre İtalyadaki İngiliz tebaasına memleketi terketmeleri tavsiye edilmiştir. İngiltere ile Fransa kendilerine karşı düşman muharibleri çoğaltmamak için her ne pahasına olursa olsun Rusya gibi İtalyaya da harbetmek tasavvurunda değildirler. Belki İtalyanın büyük Fransız askeri kuvvetlerini ve İngiliz ve Fransız harb gemilerini bağlamakta olmasına da ses çıkarmıyacaklardır. Fakat Almanya, Norveçte olduğu gibi Holanda ve Belçikada dahi vaziyete hâkim olup burada da yerleşerek ve ileriye doğru başka hamleler yapmağa hazırlanacak olursa o zaman İtalyanın gösteriş hareketile yardımda bulunmakla iktifa etmeyip bilfiil harbe iştirak eylemesi de ihtimal haricinde değildir.

Bunun için İngiltere ile Fransa İtalyayı şimdilik tahrik etmemeğe çalışmakla beraber harbe girmesi ihtimaline karşı evvelden her suretle hazırlığı yapmışlardır. Bu düşüncedir ki gerek İngilterede, gerek Fransada tarihte az görülen milli birliklerin meydana gelmesine saik olmuştur. Holanda ve Belçikadaki muharebelere İngilizler ve Fransızlar milyonlarca kuvvetlerile iştirak edip Almanları kat'i olarak durduracak olurlarsa şüphesiz İtalyayı da yerinde rahat durmağa mecbur edeceklerdir. Binaenaleyh Avrupa harbinin başka büyük devletlerin iştirakile büyüyüp büyümemesi Holanda ve Belçikadaki muharebelerin neticesine bağlıdır.

Muharrem Feyzi TOGAY

Adliye tayinleri

İstanbul Adliyesinde staj gören hâkim namzedlerinden Meserret Sükûti, Karacabey; Muammer Bülban; Bitlis; Yakub Sabri, Sarayköy; Mustafa Saim, Göksun hâkim muavinliklerine birer derece terfile tayin olunmuşlardır. Genç hâkim muavinlerini tebrik ve kendilerine muvaffakiyet temenni ederiz.

KISA HABERLER

* İmar sahasındaki tarihî eserlerin muhafazası için Müzeler idaresi Belediyeye müracaatte bulunmuştu. Bu işi görüşmek üzere dün Belediyede bir toplantı yapılmış, plânlar üzerinde tetkikat icra edilmiş ve bu eserlerin bir listesinin ihzarı karargir olmuştur.

* Bükreş büyükelçimiz Hamdullah Suphi Tanrıöver, yarın vazifesi başına dönecektir.

* Samatyada, kendisine içki parası vermiyen karısı Fatmayı, sarhoş bir halde tehdid ettiği ve dövdüğü iddia edilen Kâzım oğlu Mehmed Edin; Sultanahmed üçüncü sulh ceza mahkemesi hâkimi Münib tarafından bir ay, on gün hapse mahkûm ve tevkif edilmiştir.

* Yeni Zabıtai belediye talimatnamesi otellerdeki odaların 15 metre hava payı ve beş metre sathı ihtiva etmesini âmirdir. Dün otelcilerden mürekkeb bir heyet Belediyeye gelerek otel ittihaz edilen binalardan hiç birinin bu şeraiti haiz olmadığını söyleyerek maddenin tadilini istemiştir.

* Gazi köprüsünün üzerindeki tahtaların kabarmaması için kışın katran sürülmüştü. Şimdi bu katranlar kabarmaya başlamıştır. Bunun sebebi bu ameliyenin kışın yapılarak kurumamış olmasıdır. Belediye bu katran tabakasını kaldırarak yeniden yapacak ve mevsim dolayısile bunlar kurumak imkânını bulacaklardır.

* Avrupa trenleri intizamını kaybetmişti. Dün sabah 7,25 te gelmesi icab eden simplon ekspresi ancak 13,10 da gelebilmiştir. Ekspresten ancak 10 kadar yolcu çıkmıştır.

* Macaristana 100,000 liralık sisam ithalâtına müsaade verilmiştir.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur

Abone şeraiti

	Türkiye için		Hariç için	
Senelik	1400	Kr.	2700	Kr.
Altı aylık	750	»	1450	»
Üç aylık	400	»	800	»
Bir aylık	150	»	Yoktur	

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin, edilmesin iade edilmez ve ziyanından mes'uliyet kabul olunmaz.